

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i	Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor
Dyddiad	17 Chwefror 2014 a 27 Chwefror 2014
Pwnc	Llywydd y Cyngor
Deilydd Portffolio	Alwyn Rowlands
Swyddog(ion) Arweiniol	Lynn Ball, Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
Swyddog Cyswllt	Lynn Ball, Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
Rheswm am yr adroddiad	
1.1	Cael barn ar newidiadau a awgrymir i'r Cyfansoddiad i adlewyrchu Deddf Democratiaeth Llywodraeth Leol Cymru 2013.
1.2	Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith wneud argymhelliad i'r Cyngor llawn ynglŷn â phenodi llywydd.

A. Rhagarweiniad / Cefndir / Materion	
Effaith y ddeddfwriaeth newydd	
2.1	Mae'r ddeddfwriaeth newydd yn caniatáu (ond nid yw'n gorfodi) y Cyngor i wahanu'r swyddogaethau a wneir yn draddodiadol gan gadeirydd y Cyngor, er mwyn creu strwythur lle y byddai:- <ul style="list-style-type: none"> a. Swyddogaethau llywodraethu a gweinyddu'r swydd yn cael eu gwneud gan y llywydd; ac b. Y byddai'r swyddogaethau seremonïol a sifig yn dod yn rôl ar ei phen ei hun i'w gwneud gan y cadeirydd sifig.
2.2	Gall y Cyngor benderfynu ar gyfnod swydd y llywydd; ac fe all fod am holl dymor y Cyngor.
2.3	Gall swyddogaethau'r llywydd gynnwys unrhyw swyddogaeth y mae'r cadeirydd presennol yn ei gwneud mewn perthynas â'i gyfarfodydd a

gweithgareddau ond ei b/phrif rôl fyddai cadeirio cyfarfodydd o'r Cyngor.

- 2.4 Ni ellir ethol aelod o'r Pwyllgor Gwaith yn llywydd.
- 2.5 Bydd y llywydd yn parhau yn ei swydd hyd nes y ceir ei ymddiswyddiad/waharddiad; y caiff olynnydd hawl i weithredu fel llywydd; y bydd y Cyngor yn penderfynu diddymu swydd y llywydd neu y bydd etholiad Cyngor cyffredin yn cael ei chynnal.
- 2.6 Bydd angen hefyd ethol dirprwy lywydd; a hefyd ddirprwy gadeirydd sifig.

Effaith ar Uwch Gyflogau

- 2.7 Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn talu uwch gyflogau i 14 o'i aelodau. Mae'r cap presennol a osodwyd gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRP) ar uwch gyflogau y caniateir i'r Cyngor eu talu, yn 15.
- 2.8 Byddai cyflog y llywydd yn disgyn o fewn y cap, yn ôl Adroddiad Blynyddol Drafft yr IRP dyddiedig Chwefror 2014, 2014/2015, a byddai'r cyflog yn £22,000 (sy'n cynnwys y lwfans sylfaenol).
- 2.9 Yr ystod cyflog sy'n daladwy i gadeirydd y Cyngor yn ôl Adroddiad Blynyddol Drafft yr IRP, 2014/2015 fydd £19,000-£24,000. Pe cai'r rôl hon ei rhannu'n ddwy, awgrymir y dylid talu cyflog o £19,000 i'r cadeirydd sifig o ystyried y byddai rôl y llywydd sy'n gysylltiedig â'i swydd yn cael ei gwneud ar wahân.
- 2.10 Os bydd y Cyngor yn penderfynu penodi llywydd a chadeirydd sifig gydag uwch gyflog y cadeirydd sifig ar waelod y raddfa gyflog, byddai'r gost ychwanegol i'r Cyngor o rannu rôl gyfredol y cadeirydd yn £8,700 y flwyddyn.
- 2.11 Bydd rôl y dirprwy lywydd yn ddi-dâl ac ni fydd yn disgyn o fewn y cap. Mae'r un yn wir hefyd am rôl y dirprwy gadeirydd sifig.
- 2.12 Gyda chytundeb yr arweinyddion grwpiau mae awdur yr adroddiad hwn wedi cyflwyno cais ffurfiol am i'r cap o 15 o uwch gyflogau gael ei gynyddu i 16 i gyfrif am benodiad posib y llywydd. Mae'r Panel Cydnabyddiaeth Annibynnol wedi gwrthod y cais hwn er y byddai'r Cyngor, os byddai'n dewis gwneud hynny, yn gallu talu un uwch gyflog ychwanegol heb yr angen i gynyddu'r cap o gwbl.

B – Ystyriaethau

1. Pe cai llywydd ei benodi, rhaid fyddai hefyd benodi dirprwy lywydd i wneud unrhyw beth a awdurdodir sydd angen ei wneud gan y llywydd ac yn ei (h)absenoldeb.
2. Dylid rhoi'r bleidlais fwrw mewn cyfarfodydd o'r Cyngor i'r llywydd. Byddai'r cadeirydd sifig yn colli'r bleidlais fwrw.

C – Goblygiadau ac Effaith

1	Cyllid / Adran 151	
2	Swyddog Cyfreithiol / Monitro	Awdur yr Adroddiad hwn
3	Adnoddau Dynol	Dim yn berthnasol
4	Gwasanaethau Eiddo (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
5	Technoleg Cyfathrebu a Gwybodaeth	Dim yn berthnasol
6	Cydraddoldeb (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
7	Gwrthdodi a Chymdeithasol (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
8	Cyfathrebu (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
9	Ymgynghori (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Prif Weithredwr ac Arweinyddion Grwpiau
10	Economaidd	Dim yn berthnasol
11	Amgylcheddol (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
12	Trosedd ac Anhrefn (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	Dim yn berthnasol
13	Cytundebau Canlyniadau	Dim yn berthnasol

CH – Crynodeb

Mae'r fframwaith statudol newydd yn caniatáu i'r Cyngor ethol "llywydd" yn ychwanegol i gadeirydd sifig y Cyngor. Pe bai'r Cyngor yn penderfynu penodi llywydd, mae'r deddf yn caniatáu i'r Cyngor roi i'r llywydd unrhyw swyddogaethau a wneir ar hyn o bryd gan gadeirydd presennol y Cyngor. Argymhellir mai rôl unrhyw llywydd fyddai cadeirio cyfarfodydd o'r Cyngor, ynghyd â'r holl bwerau gweinyddol a'r dyletswyddau sy'n gysylltiedig â hynny e.e. gwahardd galw i mewn, delio â cheisiadau am gyfarfodydd arbennig.

D – Argymhelliad

Bod y Pwyllgor Gwaith yn gwneud argymhelliad i'r Cyngor.

Pe bai'r Cyngor yn penderfynu gweithredu'r newid deddfwriaethol a ganiateir yna bydd angen penderfyniad fydd rhywbeth yn debyg i'r canlynol:-

1. Rhannu swyddogaethau presennol cadeirydd y Cyngor a chreu 'r swyddi newydd o llywydd a chadeirydd sifig.
2. Y llywydd i ymgymryd â'r rôl o gadeirio cyfarfodydd o'r Cyngor ac ymarfer holl swyddogaethau gweinyddol a phwerau sy'n gysylltiedig â hynny gyda'r holl ddyletswyddau sifig a chyfrifoldebau'n dod yn rhan o oruchwylion y cadeirydd sifig.
3. Penodi dirprwy llywydd a dirprwy gadeirydd sifig; lle nad oes unrhyw uwch gyflogau ynglŷn â hwy.
4. Yn amodol ar y cymalau a ddisgrifir yn yr Adroddiad, bod tymor swydd y llywydd yn parhau am oes y Cyngor neu ryw dymor llai fel y bydd y Cyngor yn ei benderfynu.
5. Yn amodol ar y cymalau a ddisgrifir yn yr Adroddiad, bod hyd tymor swydd y dirprwy llywydd yn parhau am holl fywyd y Cyngor neu ryw dymor llai fel y penderfyna'r Cyngor.
6. Cadarnhau y bydd pleidlais fwrw'r cadeirydd yn eistedd gyda'r llywydd.
7. Penderfynu ar gyflogau priodol i rôl y llywydd a'r cadeirydd sifig yn unol â pharagraff 2.7 a 2.8 yr adroddiad hwn.
8. Cadarnhau y bydd rôl cadeirydd sifig y Cyngor a dirprwy gadeirydd sifig y

Cyngor yn parhau i gael eu llenwi'n flynyddol.

Atodiadau:

D/B

Papurau Cefndirol:

1. Deddf Democratiaeth Llywodraeth Leol Cymru 2013 -
http://www.legislation.gov.uk/anaw/2013/4/pdfs/anaw_20130004_en.pdf
2. Adroddiad Drafft IRP 2013/2014 –
<http://wales.gov.uk/irpwsb/home/publication/201415/draft-annual-report-1415/?lang=en>